

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den betraktende bønn. — «Bønnens Apostolat». — Biskop Meulenberg er død. — Krusifikser ved de norske landeveier? — † Elisabeth Kieffer. — Spørsmål og Svar. — Takk for ferien. — Et lite kursus i kirkelatin. — Tollfri tanker. — - og derute.

Den betraktende bønn.

Av A. J. Lutz, O. P.

(Fra «Skatten i Ageren».)

Kirken med sine hellige bøker, sine dogmer og sine sakramenter, moralske lovgiven og fromhetsliv hviler på mysteriet om Gudmennesket Jesus Kristus. Og hvert kristent menneske i nådens stand lever i kraft av dette mysterium, fordi kristenlivet er et liv i samfunn med Frelseren. Dog er det mange kristne som bare har en meget ufullkommen forståelse av de åndelige rikdommer, de eier ved troen på Kristi åpenbaring. Ja, vi er alle utsatt for å undervurdere eller helt glemme verdien av troens goder. Vår oppmerksomhet fengsles av den synlige verden, de jordiske gleder eller bekymringer, så vi blir fremmed for det usynlige univers, vi bærer i sjelens dype grunn. Vi ber våre bønner og går i kirke om søndagen og den tid vi således benytter til religiøse øvelser er egnet og beregnet til at vi skal finne Jesus Kristus. Men for mange mennesker glir disse stunder forbi uten at Frelseren blir levende for dem. De forstår ikke å leve et indre liv. Deres tro ligger likesom innsovnet og deres åndelige krefter blir ikke prøvd. De mangler det indre blikk som rekker ut over sansenes og bildenes verden — kort sagt: de kan ikke holde betraktning. Derfor går dag etter dag og år etter år uten at de rekker inn til fortrolig samfunn med den Jesus Kristus, i hvem de dog lever som Guds barn.

Vil man finne den guddommelige skatt, skatten i åkeren, må man derfor lære den indre bønn å kjenne. I grunnen er dette nok så lett, for vår lærer er Jesus selv. Han drar oss til seg og fører oss til Faderen. Han «åpner vår forstand så vi forstår skriftene» (Luk. 24, 45) og kan trenge inn i åpenbaringsens hemmelighet.

Men vil man fatte Frelserens tale må man anstrenge seg for å få samlet seg. Helt kan vi ganske visst ikke løsrive oss fra den ytre verden for å nå til fullendt ensomhet og stillhet. Selv i helligdommen kan vi ikke unngå å motta forstyrrende inntrykk. Men en viss sinnets samling er nødvendig og den er mulig også utenfor klostret for en sjel som er fast bestemt på å lytte til Frelseren. Jesus vil selv føre dette menneske ut i ensomheten og løfte hans ånd opp mot Gud, bare han ut fra en ærlig og rede vilje spør: «Herre, hvor bor du?» «Kom og se!» vil Frelseren svare. (Joh. 1, 38—39.) Og så vil han undervise denne menneskesjel.

Det er vel riktig at vi i betraktningen benytter oss av religiøse tekster, forbinder og sammenligner og drar slutninger. Men det er megen forskjell på den kristne og den filosofiske betraktning. Denne siste tar sikte på å finne sannheten. Det gjør den kristne betraktning også, men den sannhet vi her søker er den åpenbarte sannhet. Og den sannhet som Gud har gitt oss i åpenbaringen er gitt av kjærlighet for å dra våre hjerter til ham og gjøre oss evig lykkelig i hans vennskap. Den kristne betraktning er derfor langt mer en hjertets higen enn en tenkning. Vi har først fattet en kristen sannhet når vårt hjerte er grepet. «Brente ikke vårt hjerte i oss da han talte til oss på veien og la ut skriften for oss?» (Luk. 24, 32.) Den guddommelige realitet kan gripe hjertet uten at det finnes en snev av sanselig følelse. Man kan ikke «fornemme» det guddommelige gode fordi det ligger på et plan uendelig over de ting som setter nervene i bevegelse. Tegnet på at vårt hjerte er grepet er vår faste be-

slutning om uten betingelse å gi oss til Gud. Det er dette uttrykk for kjærlighet som gir den kristne betraktning sin dybeste verd.

Den anstrengelse som den kristne betraktning krever av oss består nå ikke så meget i å søke ytre ensomhet og stillhet som i å bekjempe de onde tilbøyelser som lar oss henge ved de skapte ting. Er din betraktning tyngende og uten frukt? Så selg alt for å kjøpe den åker hvor skatten ligger gjemt! Fornekt deg selv, øv deg i ydmykhet, gi avkall på uriktige sympatier, overvinn dine antipatier og din lyst til å kritisere og fordømme, tilgi gjerne dine medmennesker, hjelp og trøst dem, lid med tålmod det onde som livet bringer deg, stå de sanselige tiltrekninger imot og vær streng mot deg selv — så skal det fort bli lett å finne Gud i din bønn. Jesus vil vende sit blikk mot deg, og det blikk vil spre sjelens tåker som en himmelsk solstråle. Det gjelder om å finne Gud i bønningen. Gud er hevet over alle skapte tanker. Vil vi betrakte ham med et blikk, som løfter seg over de skapte tanker må hjertet først befris for alt som gjør det til skapningens fange.

Holder du ut i din streven etter å få rensed ditt hjerte blir din indre bønn snart til glede for deg. De hemmeligheter du betrakter vil stadig vise seg dypere og enn mer rike på guddommelig liv og du vil befinne deg i Guds nærhet uten å vite hvorledes det er skjedd.

Bønningen var først en anstrengelse for å finne Gud men blir nå mer en Guds tiltrekning som fører sjelen inn i et fortrolig samfunn med ham. Din sjel blir oppfylt av en hemmelighetsfull klarhet som du aldri har funnet i menneskelige tanker. Er det lys? eller harmoni? eller liflig vellukt? Det er alt dette og langt mer. Kjærlighet strømmer fram av ditt hjerte som av seg selv og beslutninger modnes i deg uten at du vet hvordan. Det er som en sterkere personlighet hadde tatt styret over ditt liv men uten tvang. Den byr over deg med ubetinget

autoritet, men det som den sier og lar skje er hemmelige ønsker i dypet av din sjel og den gjør sjelen mer levende likesom fjellenes rene luft. Du tar den skjulte skatt i besittelse fordi den selv strekker seg til deg.

Tegnet på at sjelen er på vei mot denne mystikkens bønn består i alminnelighet i at den føler økende motvilje mot ettertankens «diskursive» betraktning. Hva skal vi med ettertankens langsomme gang fra den ene mer kjente sannhet til den andre mindre kjente — når Gud på sin egen måte åpenbarer sitt nærvær i sjelen? Guds egen måte er enkel som Gud selv. Gud betrakter Gud i en eneste «idé», det guddommelige ord. Og den bønn hvortil Gud hever din villige sjel blir også stedse mer enkel fordi den får større likhet med Gud. Til tider er et eneste ord tilstrekkelig til å hensette sjelen i dyp mystisk andakt. Til å begynne med er den mediterende lesning, ettertanken og de metodiske anvisningene nødvendige. Men det skader om man ikke frigjør seg fra disse ting når sjelen med en gang føler dyp trang til å betrakte Gud og samtidig finner at den alminnelige meditasjon er en byrde. De «mystiske tilstander» er ofte gjenstand for mistenksomhet. En sjel kan ikke bli løftet opp til de høyere tilstander av det indre livet uten at visse ukalte dommere øyeblikkelig får mistanke om at «den onde ånd spiller inn». Naturligvis må man kunne «skjelne mellom åndene» og ikke se en mystisk tilstand i noe som ene hører nervene og fantasien til. Men det er Gud være lovet en helt enkel prøve som i praktisk talt alle tilfellene tillater å skjelne den ekte bønn fra den falske. Det er de to dyder som Frelseren selv fremhever som de mest karakteristiske for sitt hjerte: *kjærlighet* og *ydmykhet*. Hvor de finnes eller hvor det i det minste blir gjort ærlige anstrengelser for å oppnå dem vil Gud også verdige sjelen og dra den inn i bønnens fortrolige samfunn med ham.

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

(Fortsettelse.)

Som fortalt tidligere fikk organisasjonen av Bønnens Apostolat sin endelige utforming i 1896. Vi gjengir her etter «Manuale Apostolatus Orationis» denne organisasjon, og vil så etter hvert bringe en mere utførlig forklaring av de forskjellige punkter.

Statuttene for Bønnens Apostolat.

I) Bønnens Apostolat er en from sammenslutning som søker å fremme Guds ære og sjelens frelse ved bønn, både muntlig og betraktende bønn, og ved andre fromme øvelser, for så vidt disse går ut på forbønn og sone og egner seg til å forene oss med

Jesu Høyhellige Hjerte til oppnåelsen av apostolatets mål.

Selv om Bønnens Apostolat derfor synes å ha visse likheter med enkelte andre fromme sammenslutninger, som f. eks. «Jesu Hjerte Broderskap» og «Den levende Rosenkrans», så er det dog helt forskjellig fra disse, både ved det universelle mål det setter seg og ved de midler det bruker for å nå målet.

II) Medlemmene av Bønnens Apostolat deles i tre grupper eller grader etter de forpliktelser de påtar seg:

Første grad, som er den viktigste og felles for alle medlemmer, omfatter alle som ved en muntlig

bønn ofrer alle sine bønner, arbeider og lidelser i forening med Jesu Høyhellige Hjerte for de hensikter og anliggender Frelseren uavlatelig går i forbønn for og daglig ofrer seg selv for. Kjærligheten og andakten til Jesu Høyhellige Hjerte er med andre ord det typiske kjennetegn for medlemmene av Bønnens Apostolat. For om Jesu Hjertheadakten enn ikke er målet for apostolatet, er den dog det mektigste middel til å fremme dets mål. Ved Jesu Høyhellige Hjertes eksempel skal medlemmenes iver i bønner økes, og bønnens fellesskap med Jesu Hjerte gjør deres bønn mere virksom til oppnåelsen av målet: Guds forherligelse blant menneskene.

Bønnens Apostolat er m. a. o. helt forskjellig og adskilt fra Erkebroderskapet «Jesu Hellige Hjerte», derfor er ikke foreninger, kirker og medlemmer tilsluttet apostolatet samtidig tilsluttet erkebroderskapet, så fremt de ikke direkte er tilsluttet dette, som har sitt hovedsete i kirken Sana Maria della Pace, Roma.

III) *Annen grad* utgjøres av dem som foruten forpliktelsene for første grad, nemlig bønn og offer i forening med Jesu Hellige Hjerte for apostolatets mål, også påkaller den hellige jomfru Maria for å oppnå hennes mektige moderhjelp, og slik kaller henne til hjelp for å fremme apostolatets arbeid for sjelenes frelse. Medlemmene av annen grad ber derfor 1 Fader vår og 10 Hil deg, Maria for de intensjoner som hver måned blir bekjentgjort og er velsignet av den hellige far, paven.

Ved å bli medlem av annen grad av Bønnens Apostolat blir en dog ikke derved medlem av «Den levende Rosenkrans», heller ikke blir en bundet av noen av dens forpliktelser.

IV) *Tredje grad* omfatter alle som i det minste overholder forpliktelsene for første grad, nemlig den daglige vigsel og oppofring, og dessuten søker å fjerne alt som står hindrende i veien for våre bønner, så de ikke når det mål de er oppsendt til Gud for. Derfor mottar de hver uke eller hver måned den hellige Eukaristi som s o n e k o m m u n i o n, for ved den å forsone Jesu Høyhellige Hjertes vrede som våre synder har utfordret, og gjøre våre bønner velbehagelige for Ham.

Alle som tiltrer denne tredje grad og mottar sonekommunionen i overensstemmelse med de for «Sonekommunionsforbundet» fastsatte statutter, blir derved også medlem av dette forbund og får del i den avlat som er bevilget det.

V) Enda det fromme broderskap av «Den hellige time» er helt selvstendig, forskjellig og adskilt fra Bønnens Apostolat, får alle medlemmer av apostolatet som forretter den fromme øvelse kalt «Den Hellige Time», del i all den åndelige nåde som ved Pius IX.s reskript av 13. mai 1875 og Leo XIII.s brev av 30. mars 1886 er bevilget alle som tar del i «Den hellige time».

Den hellige time går ut på å sone alle de synder

og fornærmelser som menneskenes utakkfemlighet tilføyer Jesu Høyhellige Hjerte, be om Guds miskunn for synderne og gjøre våre bønner velbehagelige for Ham.

Andre fromme øvelser eller foreninger kan dog ingen tillegge Bønnens Apostolat, utenom de fullmakter som biskopene dog i dette tilfelle måtte råde over for sine respektive områder.

VI) Alle medlemmer av Bønnens Apostolat som er besjelet av særlig iver for sjelens frelse og derfor er blitt propagandister for apostolatet, skal sette alt inn på i overensstemmelse med apostolatets statutter å fremme Guds ære, sjelenes frelse og andakten til Jesu høyhellige Hjerte. Derfor skal de fra tid til annen komme sammen for å samråde seg og treffe avgjørelser tjenlige til oppnåelsen av apostolatets mål.

VII) Hovedsetet for Bønnens Apostolat er i Toulouse. Dets øverste leder er den til enhver tid fungerende general for Jesu Selskap. Han kan dog overlate ledelsen til en av ham selv utnevnt stedfortreder. (I reskript av 15. desember 1925 er hovedsetet flyttet til Roma. Den øverste leder er i dag pater Ledochowski, general for Jesu Selskap, som har delegert den hollandske jesuitpater Jac. J. Zeij som stedfortredende leder av apostolatet.)

VIII) Foruten generalledelsen har apostolatet ledere i de forskjellige kirkeprovinser (bispedømmer, vikariater, prefekturer, misjonsdistrikter) og lokalavdelinger. Lederne i kirkeprovinsene utpekes av biskopene og innsettes enten av generalen for Jesu Selskap eller Generallederen i Roma, som har fullmakt av ham. Lederne i lokalavdelingene tilsettes med biskopens godkjennelse av apostolatets leder for kirkeprovinsen. Både lederne for kirkeprovinsene og lokallederne står i alt som vedrører apostolatet under sine respektive biskoper, med unntagelse av det som er bestemt i de av Den Hellige Stol godkjente statutter.

IX) Til opptagelse av medlemmer er det tilstrekkelig at lederne av lokalavdelingene innfører deres navn i fortegnelsen ved de kirker eller institusjoner hvor lokalavdelinger er opprettet, og overrekker den enkelte medlemskortet. Det er ikke nødvendig å sende navnene til hovedsetet.

X) Den avlat og de andre privilegier som av pavene til nå er bevilget Bønnens Apostolat i tilknytning til de før nevnte fromme øvelser, eller som er blitt utvidet til også å gjelde for B. A., forblir fremdeles gyldige.

Den Hellige Kongregasjon for biskoper og ordensfolk har godkjent og stadfestet disse statutter.

Gitt i Roma i Sekretariatet for nevnte kongregasjon 11. juli 1896.

J. kardinal Verga, prefekt.
(Forts.)

Biskop Meulenberg er død.

Via Danmark kommer det sorgens budskap at den islandske biskop Martin av Holar er død, den aktede og elskede biskop Meulenberg. I ham har Kirken mistet en god og trofast tjener, som med legem og sjel ofret seg helt på sin utsatte post ytterst mot nord og som til gjengjeld fikk den glede å se det spire og gro omkring seg. Det var i 1903 at han sammen med pater Servaes, begge tilhørende kongregasjonen «Compagnie de Marie»,

— ikke å forveksle med «Société de Marie», Maristenes kongregasjon som vår biskop tilhører — kom til Island for å fortsette den gjerning som var begynt på ny i 1855 av franske prester tilhørende det Apostoliske Prefektur «Nordpolsmisjonen», men som har røtter tilbake til de eldste kristne tider i Norden. Da derfor pater Meulenberg i 1929 ble vigslet av kardinal van Rossum til biskop av Holar knyttedes en brusten tråd med de mest ærefulle tradisjoner igjen. Og sjelden har tradisjonens usynlige men så følbare bærekraft vist seg så klart som i de år som er gått siden vigslens dag og til nå, hvilket bl. a. ble åpenbart for alle da den majestetiske Kristkongekirke i Reykjavik ble reist og nå som byens skjønneste byggverk vitner om den gamle Moderkirkes udødelighetskrefter. Samt om hva en enkelt av dens tjenere kan få nåde til å utrette når han fullt og helt stiller seg ydmykt tjenende overfor sitt kall, dets ansvar og forpliktelser.

Biskop av Holar er en krevende tittel å bli forlent med tross all framgangen fra Reykjavik i 1903 bare hadde 7000 innbyggere mot nå over 30 000 og en dengang bokstavelig kunne telle Islands katolikker på sin ene hånd mens en nå rekker godt opp mot det halve tusen. For bispesetet i Holar har en ærverdig historie. Det er nemlig opprettet i en tid da Island var helt igjennom katolsk og var delt i to bispedømmer: Skalholt og Holar. Landet ble kristnet i det 10. årh. — hørte da en tid i kirkelig henseende under Bremen-Hamburg, kom senere under Lund og til sist under Nidaros erkebispesete. Det var et blomstrende religiøst liv på den navngjetne sagaøy — år 1200 omfattet Skalholt bispedømme således 220 kirker med 290 prester. 52 bisper avløste hverandre til reformasjonen også nådde her opp med den følge at den siste biskop av Skalholt, en ærverdig 80-åring ble ført til Danmark og endte sitt liv i fengsel, mens biskopen av Holar, den store statsmann og dikter og landets nasjonalhelt Jon Arason fikk valget mellom frafall eller døden.

Han valgte døden, ble halshugget i 1550 og med ham døde katolisismen for noen århundre på øya.

Det var altså et forpliktende navn kardinal van Rossum overga prefekt Meulenberg i 1929 da han opphøyet ham på den gamle Holar bispestol. Men kardinalen visste hva han gjorde. Hans klare og årvåkne blick fulgte jo alltid Kirken i Norden med særlig interesse og han var godt inne i det arbeid som var utrettet på den fjerne øya.

Helt brakk lå dog ikke Kirkens mark da biskop Meulenberg som ung prest begynte sitt virke. Dype furer var pløyd og megen god sæd sådd da de franske prester B. Bernard og I. B. Baudoin i 1856 bosatte seg på Island etter at det Apostoliske Prefektur for Nordpolsmisjonen var blitt opprettet. De residerte i Grundarfjord og ble der vinteren over. Om våren reiste de til Reykjavik og fortsatte sitt velsignelsesrike virke så godt som forholdene tillot det. Men disse var såre vanskelige da landet ikke hadde religionsfrihet. Denne kom først med den nye forfatning i 1874 — fra 1869 var i øvrig Island i kirkelig henseende blitt lagt under det nyopprettede prefektur for Danmark. Pastor Baudoin var alene da og bodde på Landaknot i Reykjavik — da han døde i 1876 fikk han ingen etterfølger før i 1895, men hvert annet år reiste en prest fra Danmark deropp. En eneste katolsk familie, kjøpmann Gunnar Einarsson i Øfjord utgjorde hele menigheten, men på pave Leo XIII's uttrykkelige ønske opptokes arbeidet på ny og pastor Johs. Frederiksen avreiste 27. sept. 1895 fra København og landet etter en reise på 29 dager i Reykjavik hvor han grunnla det arbeid som nå blomstrer der.

I 1896 kollekterer han i Danmark, Tyskland og Frankrike om penger til kirke og prestebolig — samme år ankommer 4 St. Josefssøstre for å pleie syke, undervise m. m. Kirken ble vigslet juledag 1897 av pastor Osterhammel — og 1901 har menigheten sin første visitas idet biskop von Euch. besøker landet og meddeler ferhingens sakrament. 16. oktober 1902 vigles St. Josefs-hospitalet. Samme år utsendes en liten katekismus på islandsk — 20 år etter utsender den nå avdøde biskop en større som er meget anerkjent.

Og så i 1903 innleder pater Meulengbergs ankomst en ny periode. En kan si at skolens vekst særlig markerer hans virke — den er på få år blitt en kulturfaktor av rang, som teller mange protestantiske barn blant sine elever. Således opplyste pastor Boots da han i 1934 på gjennomreise hadde en samtale med «St. Olav»s redaksjon, at av de 150 elever var bare de 30 katolikker — en vil forstå hvilken mektig faktor en slik skole er når det gjelder å nedbryte gamle fordommer! Dens prektige bygning oppført i 1909 er en pryd for Landaknot, ikke minst etter at den i 1929 har fått den herlige Kristkirke i sin umiddelbare nærhet.

Pater Meulenberg eide i utpreget grad evnen til samarbeid og han fikk dyktige medhjelpere — bl. a. en av landets egne sønner, den unge pater Johannes Gunnarsson som i 1924 vendte vigslet tilbake til sin fedreneøy.

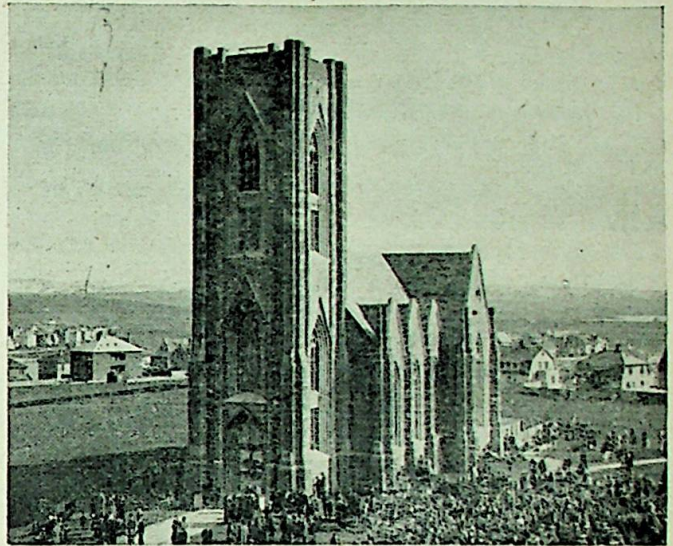
Nye stasjoner ble åpnet — nye hospitaler bygget idet St. Josefsøstrene ydet en stor og oppofrende innsats. Intet under at kardinal van Rossum under sitt første besøk i 1923 gjorde den til et selvstendig Apostolisk Prefektur, men samtidig pekte han mot en stor oppgave: å reise et verdig gudshus istedenfor den lille beskjedne trekirke slik at «Moderkirkens majestetiske kultus kan komme til sin fulle rett!» Og han ga tilsagn om at han selv skulle komme og vigse den. At pater Meulenberg ble den første prefekt var selvsagt.

Men han fikk travle og anstrengende dager. Det var nedgangsperioder overalt, men likevel lykkedes det ham å skaffe de 300 000 kroner som kirken skulle koste uten inventar. Paven ga 50 000 lire — bidrag kom fra alle verdens kanter. Og i 1929 sto den ferdig på Landaknot mens kardinalen ledsaget av biskop Brems av Danmark, biskop Müller av Sverige og sitt eget følge ankom for etter løfte å vigse den. Som representant for Norges Apostoliske Vikariat var mgr. dr. Kjelstrup med. Ordensgeneralen for «Compagnie de Marie» og kongregasjonens provinsialforstander var også til stede.

Dog — de høye herrer kom ikke for kirkevigslen alene. De skulle også overvære en annen stor høytidsfest: en bispevigsel, den første som noen gang er foretatt på Island. Den første islandske biskop, Isleiv, residerte på sin gård Skalholt og gjorde den til bispesete — hans etterfølger Gissur opprettet bispestolen Holar på Nordlandet, men som allerede sagt før lå landet under fremmed erkebispesete — fra 1151 under Nidaros — og en vet med sikkerhet at en lang rekke bisper ble vigset i Norge.

Nå ble Island opphøyet til Apostolisk Vikariat på linje med Norge, Sverige, Danmark og Finnland og prefekt Meulenberg ble biskop Martin av Holar. Som mgr. Kjelstrup skriver i sitt malende referat av festdagene i Reykjavik: «Ser man tilbake på den islandske misjons historie med dens omskiftelser, nederlag og skuffelser blir man slått av hvor iøynefallende providentell den styrelse var som omsider førte den mann til Island som ved sin brennende apostoliske offervilje, sin begeistrede kjærlighet til landet og sin geniale forståelse av forholdenes krav syntes forutbestemt til å føre Moderkirkens gjenreisningsarbeid inn i det rette spor: Mgr. Martin Meulenberg. Derfor ble også hans biskopsvigsel en triumfdag for den gamle kirke.» Vi kan tilføye at også her i Norge har vi et minne om denne tid idet «St. Gudmundslegatet», den store hjelp for så mange av våre skolebarn, da ble stiftet av en av våre mest kjente katolske forfatterinner til minne om biskop Gudmund Arason av Holar, 1203—1237, som etter Sturlungasagaen virket særlig for fattige barns skolegang og oppfostring.

Festens dager svant og arbeidsdagene kom igjen, men Kristkirken reiser den dag i dag sine stolte gotiske buer og pillarer og kaller med sine tre mektige klokker menneskene til seg. Disse klokker er noe for seg selv, og en gave fra biskop Meulenberg. Den største veier uten knebel 1650 kg. og har en sjelden dyp tone som bæres langt ut over Reykjavik hvor folk rett som det er stanser opp for å lytte til den, «ofte med tårer i øynene», skriver mgr. Kjelstrup. Og han tilføyer: «man forstår tillike med hvilken ærbødighet og kjærlighet islendingene ser opp

Kristkirken i Reykjavik.

til den mann som har skjenket dem denne vidunderlige helligdom.»

*

Nå ringer klokkene for biskop Martin av Holar selv, og ringer ham inn til en velfortjent hvile. For ofte kaltes det også på ham utenfra — han var således kardinal van Rossums personlige representant ved biskop Mangers' biskopvigsel i 1932. Men hvor han færdedes gikk hans tanker og følelser alltid hjemover til den øy som «ytterst mot Norden lyser» — for ham verdens skjønneste plett. Han glemte den aldri i sine bønner, og så sant vi kan be for de avdøde og de avdøde be for oss så går nå hans sjels tanker til den, selv om han er kalt lengre bort enn før.

I en vanskelig tid — vel den vanskeligste Island har opplevet siden sagatidens megen kamp og uro — er Kirken deroppe blitt berøvet sin ypperste og beste støtte, men hans gjerning lever etter ham. Gode, fromme menn og kvinner fører den videre i hans ånd i kirke, skole, hospitaler og i hjemmene. Biskop Meulenberg tilhører nå minnenes verden her på jorden, men disse er jo «et lønlig kildespring», som sender sin stille men sterke drivkraft gjennom trofaste menneskers sinn og inspirerer dem til å handle videre i h a n s ånd, som er gått bort og for hvem vi ber: «la ham gå inn til sin Herres hvile!»

Krusifikser ved de norske landeveier?

Det gjør seg i Danmark en sterk bevegelse gjeldende for å få reist krusifikser ved de danske landeveier etter at katolikkene har gått i spissen. Det er nedsatt en komité som under biskop Fuglesang-Damsgaard arbeider med saken og det er allerede blitt reist flere, bl. a. et meget vakkert av den unge katolske billedhugger Theil-

mann. For noen tid siden spurte Mandalsbladet «Samleren» biskop Maroni om hans mening om slike landeveiskrusifikser her i Norge og biskopen uttaler at krusifiks ved veiene kan få en ennå større betydning for vårt folks kristelige innstilling enn selv den Kristusstatue, som ble reist ved grensen etter 1905 og som er en stadig stille preken.

Også her i Norge har jo katolikker tatt initiativet til dette — vi minner om det vakre veikors i Sylling.

I et gammelt nummer av «St. Olav» har vi iøvrig funnet nedenstående dikt som vi tar inn med uforandret ortografi:

Krusifiksene langs veien.

*Paa disse veie, hvorav nogen svinder
snorrett mot nord ad slettelandet til,
nogen blandt Alpers snedekte tinder —
paa disse veie kan man ei gaa vild.*

*Vel kan det hende, man ei maalet rækker,
maaske ei heller finder veien hjem igjen,
og at man ei, saa langt sig veien strækker,
ser folk at spørre om hvor det bær' hen.*

*Dog kan man ei paa disse veie komme
saa langt avsted med saar og mødig fot,
hungrig og uten hus naar dag er omme,
villfaren fra det maal, man higet mot,*

*at ikke ved hvert veiskill allesteder
over en bedeskammel, slitt av knær,
Kristus paa Korset armene utbreder:
«Du er ei faren vild — ti du er her!»
Murman am Staffelsee 1923.*

Kristen Gundelach.

Elisabeth Kieffer.

Fra Stavanger har vi mottatt:

Vår kjære trofaste frk. Kieffer er vandret bort. For ikke lenge siden var vi samlet om henne på hennes 80-årsdag, og vi fikk da også anledning å sende noen ord om henne til St. Olav. Nå står hennes plass i kirken tom. Hver gang vi kommer dit, ser vi det. Vi savner henne, og vil alltid med takknemlighet minnes det eksempel hun ga på trofasthet mot Herrens hus.

Hennes begravelse fant sted i ferietiden, så vi måtte savne mange av menigheten under requiemessen og da vi fulgte henne til hennes siste hvilested. Men flere av de mange venner hun hadde vunnet seg som sproglererinne og som de fattiges hjelper var møtt fram. Fra dem var der også kommet vakre blomster. Når ferien nå er slutt, vil nok menigheten minnes henne — især ved å overvære de hl. Messer som blir lest for henne. R.I.P.

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

To spørsmål om Pavedømmet.

Spørsmål: Blant de historiske spørsmål som jeg synes hører til de mest interessante har især Pavedømmet tiltrukket seg min oppmerksomhet. Den historiske litteratur jeg har adgang til, er imidlertid meget begrenset, da vår bys kommunale bibliotek neppe eier historiske skrifter av katolske forfattere — i all fall ikke på norsk eller engelsk. Andre språk greier jeg nemlig ikke. Jeg kunne jo gå opp til den katolske prest her i byen for å få utlånt bøker som kan være meg til nytte og hjelp, men i våre gjennomsiktige småbyforhold kunne det skaffe meg ubehageligheter på grunn av min stilling ved Folkeskolen. Så falt det meg inn at jeg kunne be om opplysninger gjennom bladet «St. Olav» som jeg har adgang til å lese i en oppslagskasse ved inngangen til den katolske kirke her i byen. Foreløpig ber jeg da om svar på to spørsmål:

I. Hva siktes det til med uttrykket: «*Macaulays profeti om Pavedømmets framtid*»? At Macaulay regnes blant Englands største historikere vet jeg, men det skulle være interessant å høre, om han var protestant eller katolikk.

Folkeskolelærer.

I. Historikeren Macaulays spådom.

Svar: Den engelske historieskriver Macaulay of Rothey (f. 1800, d. 1859) regnes for en av den nyere tids største historikere, like berømt for sin mesterlige, malende stil som ved sin åndfullhet og sin skarpe kritikk. Skjønt oppvokset i en protestantisk familie tilhørte han ingen bestemt konfesjon, men han var sjelden fordomsfri og hadde gjennom sin historiske studier fått en stor respekt for verdens eldste og største kirkesamfund, den katolske Moderkirke. Hans berømte «profeti» om Pavedømmets framtid finnes i hans hovedverk «History of England», et verk på 5 svære bind og lyder ordrett oversatt således:

«På denne jord eksisterer ingen steds og har aldri eksistert et verk som ville være verdigere til en grundig prøvelse og et inngående studium enn den romersk-katolske Kirke. Denne Kirkes historie omfatter begge sivilisasjonens tidsaldere. Ingen annen institusjon som ennå består, fører våre tanker tilbake til de tider, da offerrøken ennå steg i været fra Panteon og tigere og leoparder tumlet seg i Flavians amfiteater. De fornemste kongehus er bare fra i går, når man sammenlikner dem

med den rekkefølge av yppersteprester som fra den pave som salvet Napoleon uten avbrytelse går tilbake til den pave som i det ottende århundre salvet Pipin. Men enda langt lenger tilbake hisides Pipin taper det apostoliske dynasti seg i den fabelaktige fortids mørke. Republikken Venezia som når langt tilbake i oldtiden, oppstod etter Pavedømmet, var altså ennå ny i sammenlikning med det. Republikken Venezia har for lenge siden opphørt å eksistere, men Pavedømmet består ennå, det er ennå tilstede — ikke i en tilstand av forfall, ikke som en ruin, men fullt av liv og ungdommelig kraft. Ennå den dag i dag sender den katolske Kirke til verdens ytterste grenser misjonærer som er oppglødd av den samme iver som brente i de apostoliske sendebud som sammen med Augustin en gang steg i land i grevskapet Kent — misjonærer som taler overfor fiendtligsinnede fyrster med den samme freidighet som engang pave Leo overfor Attila. Dens barn er tallrikere nå enn i noget som helst tidligere århundre. Hva den allerede har vunnet i den nye verden har rikelig erstattet dens tap i den gamle. Dens åndelige makt utstrekker seg over Missouri sletter og over Kap Horn — egne som ennå innen et århundres avslutning sannsynligvis vil ha en befolkning som kan måle seg med Europas. Ikke et eneste tegn hentyder til at enden på dette lange herredømme er nær. Den har sett begynnelsen til alle verdslige regjeringer og til alle kirkesamfund som er til i våre dager, og vi tørr vel påstå at den er bestemt til også å se deres undergang og oppløsning. Den var allerede stor og ansett, før Sachserne satte sin fot på Storbritanias grunn, før Frankerne overskred Rhinen, da den greske veltalenhet ennå blomstret i Antiokia, da man ennå holdt billedene i Mekkas tempel i ære. Ja, det er rimelighet for at den vil bestå i uforandret kraft, når en gang i en fjern framtid en turist fra New-Zeeland midt i en stor ørken velger en av Londonerbroens nedbrutte piller til sitt standpunkt for å skissere St. Paulskirkens ruiner».

Dette er ordlyden i Macaulays berømte uttalelse eller forutsigelse om Pavedømmet og dets uforgjengelighet.

Takk — for ferien!

Skjønt det i år har vært umulig å organisere noen feriekoloni har vi dog søkt å hjelpe barna til landopphold i den utstrekning vi har formådd. 55 skolebarn — 38 fra St. Olavs menighet og 17 fra St. Halvardmenigheten — har nytt godt av de gaver som er kommet inn til dette formål. Alt i alt har vi mottatt kr. 1016.00. Derav kr. 600.00 gjennom «Aftenposten» — kr. 316.00 fra St. Olavs menighet og kr. 100.00 fra St. Halvard.

...Vi takker på det hjerteligste alle dem som har bidradd sitt til at skolebarna fikk den ferie de trengte.

Sogneprestene i St. Olav og St. Halvard.

Et lite kursus i kirkelatin.

XI.

NOEN EGENNAVN.

Vi må se litt nøyere på egennavnenes bøyning, vi møter dem jo ofte i kirkelatin, både i bønn og lesning.

- A. De guddommelige navn.
1. *Deus* har vok. *Deus* (og *meus*, min, har også vok. *meus*, eller *mi*).
 2. *Jesus* har akk. *Jesum*, vok. og alle andre kasus *Jesu*. (Det hører til den 4. dekl.)
 3. *Christus*, *Krist* og *Dominus*, Herre bøyes regelmessig.
 4. Altså finner man (i *Gloria in excelsis*) disse vokativer:
Domine *Deus!*
og Domine fili *Jesu Christe!*
- B. Navn i *-ius* har vokativ *i* (samme som *filius*, vok. *fili*), og forresten bøyes som *angelus*, f. eks. *Ambrosius*, vok. *Ambrosi*, *Antonius*, *Basilius*, *Gregorius*, *Ignatius*, *Inocentius*, *Laurentius*.
- C. I den 1. dekl. er navn på menn hankjønn, derfor må et tilhørende adjektiv bøyes etter hankjønns mønster, d.v.s. etter 2. deklinasjon, f. eks. nom. *sanctus Thomas*.
vok. *sancte Thoma*.
akk. *sanctum Thomam*.
gen. *sancti Thomae*.
dat. *sancto Thomae*.
abl. *sancto Thoma*.
- Øv da denne sammensetning av 1. dekl. ord, hankjønn (f. eks. *Andréas*, *Elías*, *Thomas*, *Lucas*, *prophéta*, *patriárcha*, *nauta* (sjømann), *agricola* (bonde)) med forskjellige adjektiver, som *bonus*, *sanctus*, *malus*, *cathólicus*, *diléctus*, *timidus* osv.
- D. Mange hebraiske navn bøyes ikke, f. eks. *Israël*, *Ephraëm*, *Jóachim*, *Jerúsalem*, *Elisabeth*, *Aaron* har den samme form i alle kasus. Allikevel ble mange opptatt i det latinske språk og fikk dets kasus endelser, f. eks. *Abraham*, *Carphas*, *Zacharias* bøyes etter den 1. deklinasjon.
- Joseph* som navn i det gamle testamente og navn på Jesu pleiefar bøyes ikke. Men når navnet brukes i den senere tid bøyes det som 2. dekl.: *Joséphus*.
- E. Det er interessant å legge merke til at i *-us* navn på norsk, bruker man det latinske genitiv, f. eks. *Pauli* brev, *Jesu* navn, istedenfor det norske genitiv på s.

- F. *agnus* (vok. *agnus*) lam.
agricola (1. dekl. hankj.) bonde.
beátus, beáta salig.
enim ti, for.
nauta (1. dekl. hankj.) sjømann.
pius, pia kjærlig.
sponsus brudgom.
sponsa brud.
unigénitus, unigénita enbårne.

G. OPPGAVE.

1. Vere filius Dei es.
2. Quam bonus Israël Deus!
3. Ecce agnus Dei.
4. Sancte Ignáti, ora pro nobis, sancte Luca, sancte Joseph, sancte Domínice, sancta Marta!
5. Ecce enim Deus ádjuvat me.
6. Te Deum laudámus.
7. Dómine fili unigénite, Jesu Christe, Dómine Deus, Agnus Dei.
8. O Dómine, ego servus tuus et filius ancillae tuae.
9. Elías bonus est, prophéta magnus est.
10. O beáte Joseph, sponse Mariæ! Joseph amámus et glori ficámus.
11. Fílius meus Joséphus bonus est.
12. Sponsa Dei.
13. O Jesu pie! O Jesu fili Mariæ!

(Det er fornuftig ikke bare å oversette, men å nevne kasus på hvert navnord, og å tenke over hvorfor dette kasus blir brukt. Det blir da meget lettere å oversette tilbake til latin.)

- H. Skriv følgende eller lag selv en liten bønn på latin:

Min Gud, du ser meg alltid. Jeg kan ikke se deg, men jeg, din tjener, elsker og lovpriser deg, fordi du alene er hellig, du alene er Herren. Jeg har intet, er intet og kan intet. Du er min Gud og min Herre.

Under strev og prøvelser kan ingen finne fred for hans hjerte har funnet sin støtte hos Gud. Det gir et menneske overnaturlige krefter.

Be særlig hver dag om at Gud vil sende deg den sanne ydmykhets ånd. Du må også fatte en bestemt beslutning om å øve deg i denne dyd — særlig overfor de mennesker som du skylder å vise dette sinn. Du må legge vekt på virkelig å overvinne deg selv — minn ofte deg selv om dette i dagens løp og betro dine bestrebelsler til Gud. Bedre kan du ikke gjøre enn helt å bøye din vilje under hans vilje og stole helt på hans godhet. Du vil bli meget lykkelig hvis du kan gjøre dette, for Gud vil bo i ditt hjerte og hvor han hersker er det fred. Men skulle

det mislykkes og du begår en av dine gamle feil, så mist ikke motet, men reis deg igjen og fortsett som om du ikke hadde falt!

I bønner har vi det stille tilfluktssted hvor den trette får hvile.

Hvile er det vi trenger — vi barn av en urolig tid, for nå mer enn noen gang er livet et eneste rastløst jag. Men for å kjempe uten å bli trett og med håp om seier må vi av og til hvile.

I bønner har vi det stille tilfluktssted hvor de trette får ro. Og den ro vi får i bønner er et pust av den evige hvile, en evighetens stille fred, hevet over alle tidens forandringer. Det er en fred som overviner all storm og strid og bevares uforstyrret under det mest anstrengende, trettende arbeid, for det er Guds fred.

— og derute

Fra Vatikanstaden. Lørdag 7. juni ble det avsluttet en overenskomst mellom den Hl. Stol og Spania angående utnevnelser av biskoper. Den ble undertegnet av apostolisk nuntius mgr. Saetano Cicignani og utenriksminister Serrano Suner, henholdsvis på vegne av Vatikanet og den spanske regjering. I sakens anledning er det blitt utvekslet lykkønskningstelegrammer mellom den Hl. fader og general Franco.

Foreningen for troens utbredning har 10. juni holdt generalforsamling i Roma under ledelse av kardinal Fumasoni Biondi. På grunn av krigssituasjonen manglet det representanter for mange land. En hadde ventet at foreningens pengeinnsamling i år ville ha vist et større svikt som følge av krisesituasjonen som praktisk talt føles over hele verden, men en hadde den gledelige og uventede overraskelse at totalsummen overgår hvad det ble innsamlet i fjor, idet den har overskredet fjorårets innsamling med hele tre millioner lire. Allikevel vil det ha sine vansker å få pengene tilstillet misjonene da disse for de flestes vedkommende befinner seg i land med valutarestriksjoner og det er i høy grad usikkert om forhandlingene vil føre til et positivt resultat. De vil i alle tilfelle ta lang tid.

Den nasjonale regjering i Brasilia har i anledning av 50 års dagen for den epokegjørende pavelige sosiale rundskrivelse: «Rerum Novarum —» utsendt et dekret med følgende ordlyd:

«I anledning av den store betydning rundskrivelsen «Rerum Novarum» har hatt for løsningen av de sosiale problemer, og fordi de pavelige direktiver til sosial fred faller sammen med den politikk den nasjonale regjering har anvendt for å beskytte arbeiderklassen bestemmer den, at 50 års dagen for pave Leo XIII's rundskrivelse «Rerum Novarum —» blir å betrakte som en nasjonal festdag, i hvilken republikkens regjering også vil ta del.»

Det meddeles enn videre at selve rundskrivelsen skal utsendes i 15 tusen eksemplarer.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.